ТӨВ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

ТӨСВИЙН ТӨВЛӨРҮҮЛЭН ЗАХИРАГЧ

АУДИТЫН КОД: ТӨА-2022/27/НА-СТА-ТТЗ

ТӨВ АЙМГИЙН БАЯН-ӨНЖҮҮЛ СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН 2021 ОНЫ САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД ХИЙСЭН АУДИТЫН ТАЙЛАН

Зуунмод 2022 он

Аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудитор Ц.Хишигжаргал
Утас: 70272582 Цахим хаяг: khishigjargalts@audit.gov.mn
Аудитын менежер О.Амаржаргал
Утас: 70273463 Цахим хаяг: amarjargalo@audit.gov.mn
Аудитор Г.Баянжаргал
Утас: 70273204 Цахим хаяг: bayanjargalg@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг
дараах хаягаар авна уу. Цахим хаяг: www.audit.mn

Агуулга

Товчилсон үгийн жагсаалт 3

2.Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл 6

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан 6

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан 7

2.3 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан 9

2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан 10

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан 12

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан 13

3. Аудитын тайлан 14

3.1 Ерөнхий зүйл 14

3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт 14

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал 15

3.4 Материаллаг байдал 15

3.5 Санхүүгийн тайлангийн тодруулга 16

3.6 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв 18

3.7 Асуудлыг онцолсон хэсэг ба бусад асуудлын хэсэг 19

3.8 Аудитын гол асуудал 20

3.9 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал 21

3.9.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт 21

3.10 Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт 21

3.11 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал 21

4. Аудитын илрүүлэлт 22

4.1 Залруулсан алдаа 22

4.2 Төлбөрийн акт 23

4.3 Албан шаардлага 24

4.4 Зөвлөмж 25

5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл 29

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
МУЕА	Монгол Улсын Ерөнхий аудитор
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар
ИТХ	Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал
НББББББ	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг
ЗДТГ	Засаг даргын Тамгын газар
ЗЗНДНТУТХ	Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хууль
ТБОНӨТХ	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль
ЕБС	Ерөнхий боловсролын сургууль
СӨБ	Сургуулийн өмнөх боловсрол
СХС	Сум хөгжүүлэх сан
ОНХС	Орон нутгийн хөгжлийн сан
ХХААГ	Хүнс, Хөдөө аж ахуйн газар
ЭЭС	Эргэлтийн эмийн сан

ТӨВ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

41100, Төв аймаг, Зуунмод сум
Утас: 70272582, Цахим шуудан: tuv@audit.gov.mn

2022.03.31 № 01/249

танай ______________-ны № __________________-т

ТӨВ АЙМГИЙН БАЯН-ӨНЖҮҮЛ СУМЫН
ЗАСАГ ДАРГА Э.НАРАНЦОГТ ТАНАА

Хязгаарлалттай санал дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.3-д заасны дагуу Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд санхүүгийн тайлангийн аудит хийлээ.

Дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт дурдсан алдаа, зөрчлийн үр нөлөөг эс тооцвол Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлж, материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв, шударга илэрхийлсэн тул хязгаарлалттай санал дүгнэлт гаргаж байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагуудын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлсэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, шалгагдагч байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан.

Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн аудитаар санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хамрагдагч Баян-Өнжүүл сумын хүн эмнэлгийн санхүүгийн тайлангийн аудитаар хангалттай, зохистой аудитын нотолгоо олж авах боломжгүй болж санал дүгнэлт өгөхөөс татгалзсан нь материаллаг нөлөө үзүүлж байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.2-д "төсвийн иж бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангасан байх", 5.1.5-д "хариуцлагатай байх" заалттай нийцэхгүйгээс гадна санхүүгийн тайлангийн аудитын "иж бүрэн байх", "эрх ба үүрэг", "нийцсэн бөгөөд зохистой байх" батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч нь санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

D 2022/2022 он/ALBAN BICHIG
1902.0680

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт гэдэг нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Ц.ХИШИГЖАРГАЛ

D 2022/2022 он/ALBAN BICHIG

2.Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

			/Төгрөгөөр/
Дансны код	**Балансын үзүүлэлт**	**Эхний үлдэгдэл**	**Эцсийн үлдэгдэл**
1	**ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН**	**737,456,899.73**	**1,389,640,174.51**
31	**МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ**	154,610,577.48	780,818,277.15
312	**Банкинд байгаа бэлэн мөнгө**	154,610,577.48	780,818,277.15
3121	**Төгрөг**	154,610,577.48	780,818,277.15
31211	Төрийн сангийн харилцах	153,327,187.19	775,932,348.95
31213	Арилжааны банк дахь харилцах	1,283,390.29	4,885,927.29
31215	Нэмэлт санхүүжилтийн харилцах	00.00	00.91
33	**АВЛАГА**	306,761,228.00	307,550,579.00
33400	Зээлийн хүүгийн авлага	16,063,332.00	16,687,901.00
335	**Бусад авлага**	290,697,896.00	290,862,678.00
35	**БАРАА МАТЕРИАЛ**	276,085,094.25	301,271,318.36
351	**Түүхий эд материал**	81,271,293.31	91,485,469.23
35110	Тусгай зориулалттай материал	55,126,694.50	57,807,071.06
35130	Эм боох материал	26,144,598.81	33,678,398.17
354	**Хангамжийн материал**	170,090,500.94	194,635,849.13
35410	Бичиг хэргийн материал	8,556,976.00	9,735,726.00
35420	Аж ахуйн материал	96,034,435.14	111,027,205.14
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	2,404,800.00	2,404,800.00
35460	Хүнсний материал	7,041,204.49	14,963,732.68
35470	Бусад хангамжийн материал	56,053,085.31	56,504,385.31
35600	Мал амьтад	24,723,300.00	15,150,000.00
2	**ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН**	**4,558,972,574.42**	**4,542,957,439.54**
39	**ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ**	4,558,972,574.42	4,542,957,439.54
392	**Биет хөрөнгө**	4,403,019,574.47	4,387,059,439.61
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	4,319,137,786.17	4,366,680,036.17
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-364,375,256.66	-505,587,803.67
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	213,875,120.00	236,874,454.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-101,173,197.28	-115,971,901.32
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	296,170,970.36	332,591,200.23
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-185,747,094.56	-170,399,978.95
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	179,920,289.97	147,250,575.07
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-144,575,225.81	-114,427,508.57
39213	Түүх соёл, музейн дурсгалт зүйлс	452,500.00	452,500.00
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	313,835,065.80	342,531,573.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-138,229,637.83	-147,075,352.06
39217	Ном	13,728,254.31	14,141,645.71
393	**Биет бус хөрөнгө**	155,952,999.95	155,897,999.93
39301	Програм хангамж	6,436,985.00	4,449,500.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-5,083,985.05	-3,151,500.07
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	154,600,000.00	154,600,000.00
3	**НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II**	**5,296,429,474.15**	**5,932,597,614.05**
4	**НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР**	**755,146.76**	**15,846,604.27**
41	**БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР**	755,146.76	15,846,604.27
413	**Өглөг**	755,146.76	15,846,604.27
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	192,577.46	113,258.97
41320	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	526,569.30	8,491,754.30
4136	**Бусад өглөг**	36,000.00	7,241,591.00
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	36,000.00	7,196,591.00
41362	Хувь хүмүүст төлөх өглөг	00.00	45,000.00
5	**ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН**	**5,295,674,327.39**	**5,916,751,009.78**
51	**Засгийн газрын хувь оролцоо**	5,295,674,327.39	5,916,751,009.78
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	2,798,965,533.00	2,798,965,533.00
512	**Хуримтлагдсан үр дүн**	1,701,597,912.22	2,325,522,093.32
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	757,715,440.65	1,704,445,410.93
51220	Тайлант үеийн үр дүн	943,882,471.57	621,076,682.39
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	795,110,882.17	792,263,383.46
6	**ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V**	**5,296,429,474.15**	**5,932,597,614.05**

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

			/Төгрөгөөр/
Дансны код	**Үзүүлэлт**	**Өмнөх оны гүйцэтгэл**	**Тайлант оны гүйцэтгэл**
1	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)**	**3,441,670,967.87**	**2,765,713,473.27**
11	**ТАТВАРЫН ОРЛОГО**	**80,505,049.61**	**204,978,794.18**
110	**Орлогын албан татвар**	64,494,533.61	55,354,801.18
1100	**Хувь хүний орлогын албан татвар**	64,494,533.61	55,354,801.18
110002	Үйл ажиллагааны орлого	544,000.00	18,690,940.00
110003	Хөрөнгийн орлого	33,528,915.16	32,933,863.18
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	100,000.00	1,025,000.00
110006	Урлагийн тоглолт, спортын тэмцээний шагнал, наадмын бай шагнал	30,321,618.45	2,704,998.00
113	**Хөрөнгийн албан татвар**	270,000.00	46,910,850.00
113002	Бууны албан татвар	270,000.00	750,000.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	-	46,160,850.00
118	**Бусад татвар, төлбөр, хураамж**	15,740,516.00	102,713,143.00
1180	**Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж**	4,332,788.00	25,913,222.00
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	1,935,788.00	20,712,222.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	2,397,000.00	5,201,000.00
1181	**Газрын төлбөр**	1,518,448.00	2,927,791.00
118101	Газрын төлбөр	1,518,448.00	2,927,791.00
1182	**Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр**	9,889,280.00	73,872,130.00
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	9,889,280.00	72,061,748.00
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	-	1,810,382.00
12	**ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО**	**1,015,885,452.36**	**735,121,220.09**
120	**Нийтлэг татварын бус орлого**	1,015,885,452.36	735,121,220.09
120002	Хүүгийн орлого	8,489,936.00	6,750,606.00
120003	Торгуулийн орлого	2,600,745.98	3,733,330.10
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	40,275,697.78	35,358,685.60
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	1,356,500.00	1,269,118.60
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	38,919,197.78	34,089,567.00
120005	Түрээсийн орлого	2,935,277.50	2,497,472.00
120009	Бусад орлого	2,329,003.00	413,165,336.50
13	**ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО**	**2,345,280,465.90**	**1,825,613,459.00**
1310	**Улсын төвлөрсөн төсвөөс**	1,089,537,399.00	1,102,971,400.00
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,010,782,700.00	1,009,051,700.00
131008	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	78,754,699.00	93,919,700.00
1311	**Нэмэлт санхүүжилтийн орлого**	59,892,116.90	150,651,439.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	-	2,208,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	57,766,516.90	145,477,294.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	2,125,600.00	2,966,145.00
1320	**Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих**	1,186,739,700.00	558,178,300.00
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	562,521,000.00	558,178,300.00
1340	**Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих**	9,111,250.00	13,812,320.00
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	9,111,250.00	13,812,320.00
2	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН**	**2,463,666,428.30**	**2,080,858,841.06**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**2,463,666,428.30**	**2,080,858,841.06**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	1,610,948,778.84	1,968,696,546.66
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	976,298,269.63	1,074,045,328.01
210101	Үндсэн цалин	667,989,372.60	694,867,830.34
210102	Нэмэгдэл	224,642,169.89	270,550,708.44
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	14,196,229.27	15,411,998.83
210104	Урамшуулал	43,740,839.00	62,451,073.26
210105	Гэрээт ажлын хөлс	25,729,658.87	30,763,717.14
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	120,835,640.41	134,358,766.42
210201	Тэтгэврийн даатгал	113,223,975.87	117,060,062.06
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,028,509.97	4,565,179.01
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,562,541.13	3,611,823.03
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	367,752.18	829,032.74
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	3,652,861.26	8,292,669.58

2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	218,535,636.00	231,319,500.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	13,079,047.00	14,489,244.00
210302	Түлш, халаалт	205,016,589.00	216,564,884.00
210303	Цэвэр, бохир ус	440,000.00	265,372.00
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	57,930,888.16	66,552,913.00
210401	Бичиг хэрэг	5,491,500.00	5,630,990.00
210402	Тээвэр, шатахуун	40,581,588.16	40,462,023.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,387,300.00	3,309,030.00
210404	Ном, хэвлэл	196,400.00	401,200.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	2,752,000.00	2,426,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	1,371,900.00	3,691,000.00
210407	Аж ахуйн материал худалдан авах зардал	71,200.00	161,450.00
210408	Бараа материал акталсны зардал	4,079,000.00	10,471,220.00
2105	**Нормативт зардал**	47,214,220.56	173,701,687.84
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	21,536,489.96	139,847,803.73
210502	Хоол, хүнс	23,665,388.10	33,853,884.11
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	2,724,900.00	8,435,000.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	80,000.00	15,000.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	-	770,000.00
210604	Урсгал засвар	2,644,900.00	7,650,000.00
2107	**Томилолт, зочны зардал**	2,949,000.00	2,664,500.00
210702	Дотоод албан томилолт	2,949,000.00	2,664,500.00
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	7,642,222.22	4,371,381.39
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	4,816,605.00	1,450,366.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	756,000.00	712,800.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	290,475.00	280,125.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	339,000.00	356,170.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	187,000.00	154,000.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	393,420.00	17,820.00
210811	Ерөнхий ба удирдлагын зардал /ТӨҮГ/	859,722.22	1,400,100.39
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	176,818,001.86	273,247,470.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	48,106,103.58	79,262,802.17
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	1,418,100.00	3,179,610.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	127,293,798.28	190,805,057.83
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	852,717,649.46	112,162,294.40
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	40,506,423.14	63,713,525.03
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	12,626,484.00	-
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	4,087,489.14	7,843,925.70
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	-	33,612,600.00
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	21,300,000.00	19,643,300.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	2,492,450.00	2,613,699.33
2134	**Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт**	687,020,897.59	70,330.00
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	624,218,700.00	-
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	62,802,197.59	-
2135	**Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг**	125,190,328.73	48,378,439.37
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	125,190,328.73	48,378,439.37
3	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)**	**978,004,539.57**	**684,854,632.21**
225	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН**	34,122,068.00	63,777,949.82
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	-	3,228,635.82
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	-	668,000.00
225010	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал- Үндсэн хөрөнгө	20,489,900.00	59,881,314.00
4	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)**	(34,122,068.00)	(63,777,949.82)
5	**НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)**	**943,882,471.57**	**621,076,682.39**

2.3 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

/ төгрөгөөр /

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Бусад	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
C01	**2020 оны 1-р сарын 01-нээрх үлдэгдэл**	**2,798,965,533.00**	**795,110,882.17**	**757,715,440.65**		**4,351,791,855.82**
C02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	00.00	00.00	00.00		00.00
C03	**Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл**	**2,798,965,533.00**	**795,110,882.17**	**757,715,440.65**		**4,351,791,855.82**
C04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт	00.00	00.00	00.00		00.00
C05	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний бууралт	00.00	00.00	00.00		00.00
C06	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	00.00	00.00	00.00		00.00
C07	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	00.00	943,882,471.57		943,882,471.57
C08	**2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл**	**2,798,965,533.00**	**795,110,882.17**	**1,701,597,912.22**		**5,295,674,327.39**
D01	**2021 оны 1-р сарын 01-нээрх үлдэгдэл**	**2,798,965,533.00**	**795,110,882.17**	**1,701,597,912.22**		**5,295,674,327.39**
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	00.00	00.00	2,847,498.71		2,847,498.71
D03	**Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл**	**2,798,965,533.00**	**795,110,882.17**	**1,704,445,410.93**		**5,298,521,826.10**
D04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт	00.00	-2,847,498.71	00.00		-2,847,498.71
D05	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт, бууралт	00.00	00.00	00.00		00.00
D06	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	00.00	00.00	00.00		00.00
D07	Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн зөрүү	00.00	00.00	00.00		00.00
D08	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	00.00	621,076,682.39		621,076,682.39
D09	**2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл**	**2,798,965,533.00**	**792,263,383.46**	**2,325,522,093.32**		**5,916,751,009.78**

2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

/Төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
1	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)**	**2,524,340,064.89**	**2,529,827,416.38**
11	**ТАТВАРЫН ОРЛОГО**	**80,505,049.61**	**204,978,794.18**
110	**Орлогын албан татвар**	64,494,533.61	55,354,801.18
1100	**Хувь хүний орлогын албан татвар**	64,494,533.61	55,354,801.18
110002	Үйл ажиллагааны орлого	544,000.00	18,690,940.00
110003	Хөрөнгийн орлого	33,528,915.16	32,933,863.18
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	100,000.00	1,025,000.00
110006	Урлагийн тоглолт, спортын тэмцээний шагнал, наадмын бай шагнал	30,321,618.45	2,704,998.00
113	**Хөрөнгийн албан татвар**	270,000.00	46,910,850.00
113002	Бууны албан татвар	270,000.00	750,000.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	00.00	46,160,850.00
118	**Бусад татвар, төлбөр, хураамж**	15,740,516.00	102,713,143.00
1180	**Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж**	4,332,788.00	25,913,222.00
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	1,935,788.00	20,712,222.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	2,397,000.00	5,201,000.00
1181	**Газрын төлбөр**	1,518,448.00	2,927,791.00
118101	Газрын төлбөр	1,518,448.00	2,927,791.00
1182	**Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр**	9,889,280.00	73,872,130.00
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	9,889,280.00	72,061,748.00
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	00.00	1,810,382.00
12	**ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО**	**96,854,549.38**	**499,235,163.20**
120	**Нийтлэг татварын бус орлого**	96,854,549.38	499,235,163.20
120003	Торгуулийн орлого	2,600,745.98	3,733,330.10
120004	**Төсөв байгууллагын өөрийн орлого**	88,989,522.90	79,839,024.60
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	51,839,657.00	45,145,098.60
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	37,149,865.90	34,693,926.00
120005	Түрээсийн орлого	2,935,277.50	2,497,472.00
120009	Бусад орлого	2,329,003.00	413,165,336.50
13	**ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО**	**2,346,980,465.90**	**1,825,613,459.00**
1310	**Улсын төвлөрсөн төсвөөс**	1,089,537,399.00	1,102,971,400.00
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,010,782,700.00	1,009,051,700.00
131008	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	78,754,699.00	93,919,700.00
1311	**Нэмэлт санхүүжилтийн орлого**	61,592,116.90	150,651,439.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	00.00	2,208,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	57,766,516.90	145,477,294.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	3,825,600.00	2,966,145.00
1320	**Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих**	1,186,739,700.00	558,178,300.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	624,218,700.00	00.00
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	562,521,000.00	558,178,300.00
1340	**Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих**	9,111,250.00	13,812,320.00
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	9,111,250.00	13,812,320.00
2	**НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)**	**2,341,495,278.90**	**1,789,236,902.71**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**2,341,495,278.90**	**1,789,236,902.71**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	**1,502,382,378.58**	**1,675,282,143.34**
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	989,483,755.20	1,031,423,380.26
210101	Үндсэн цалин	681,724,708.72	708,112,159.85
210102	Нэмэгдэл	222,020,688.27	215,496,764.25
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	14,196,229.27	15,411,998.83
210104	Урамшуулал	43,740,839.00	59,050,920.26
210105	Гэрээт ажлын хөлс	27,801,289.94	33,197,537.07
210106	Ажиллагчдад төлсөн /ТӨҮГ/	00.00	154,000.00

2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	120,261,172.38	132,950,335.66
210201	Тэтгэврийн даатгал	110,921,199.04	95,096,785.89
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,417,932.84	9,737,028.22
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,915,164.83	7,842,480.63
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	454,916.83	1,846,693.90
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	4,551,958.84	18,427,347.02
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	218,986,436.00	223,712,285.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	13,079,047.00	14,478,620.00
210302	Түлш, халаалт	205,467,389.00	208,968,293.00
210303	Цэвэр, бохир ус	440,000.00	265,372.00
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	48,365,430.00	45,685,789.00
210401	Бичиг хэрэг	5,166,900.00	4,683,486.00
210402	Тээвэр, шатахуун	33,397,580.00	31,362,950.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,368,300.00	4,178,720.00
210404	Ном, хэвлэл	978,900.00	858,095.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	2,664,850.00	3,691,600.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	2,788,900.00	910,938.00
2105	**Нормативт зардал**	65,738,177.00	84,466,528.33
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	41,312,807.00	41,042,045.00
210502	Хоол, хүнс	22,495,670.00	39,795,360.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	1,929,700.00	3,629,123.33
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	7,903,500.00	13,527,000.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	116,000.00	1,077,000.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	3,500,000.00	3,300,000.00
210604	Урсгал засвар	4,287,500.00	9,150,000.00
2107	**Томилолт, зочны зардал**	3,175,000.00	2,664,500.00
210702	Дотоод албан томилолт	3,175,000.00	2,664,500.00
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	11,076,757.00	4,034,254.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	9,649,812.00	2,349,634.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	324,000.00	712,800.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	287,525.00	288,400.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	301,000.00	320,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	121,000.00	154,000.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	393,420.00	17,820.00
210818	Бусад мөнгөн зарлага /ТӨҮГ/	00.00	191,600.00
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	37,392,151.00	136,818,071.09
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	33,891,551.00	132,347,121.09
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	3,500,600.00	4,470,950.00
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	**839,112,900.32**	**113,954,759.37**
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	26,901,674.00	65,505,990.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	3,109,224.00	8,370,990.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	00.00	33,612,600.00
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	21,300,000.00	19,643,300.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	2,492,450.00	3,879,100.00
2134	**Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт**	687,020,897.59	70,330.00
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	624,218,700.00	00.00
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	62,802,197.59	00.00
2135	**Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг**	125,190,328.73	48,378,439.37
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	125,190,328.73	48,378,439.37
3	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)**	**182,844,785.99**	**740,590,513.67**
5	**ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)**	**46,392,418.00**	**73,614,814.00**
22	**ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ**	**46,392,418.00**	**73,614,814.00**
2200	**Дотоод эх үүсвэрээр**	46,392,418.00	73,614,814.00
221001	Их засвар	1,500,000.00	7,500,000.00
222001	Тоног төхөөрөмж	18,989,900.00	38,500,000.00
223001	Бусад хөрөнгө	13,740,168.00	13,881,314.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	12,162,350.00	13,733,500.00
6	**ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)**	**-46,392,418.00**	**-73,614,814.00**
23	**ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ**	57,168,000.00	40,768,000.00
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	57,168,000.00	40,768,000.00
7	**САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ**	**-57,168,000.00**	**-40,768,000.00**
8	**НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)**	79,284,367.99	626,207,699.67
9	**Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл**	75,326,209.49	154,610,577.48
10	**Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл**	154,610,577.48	780,818,277.15

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/ төгрөгөөр

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Өмнөх оны		Тайлант оны	
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
2	**НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	1,919,227,700.00	1,558,979,221.58	2,057,518,300.00	1,664,058,870.25
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	1,671,492,700.00	1,467,581,153.58	1,749,985,700.00	1,563,409,556.25
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	1,658,016,800.00	1,461,979,479.58	1,737,109,300.00	1,552,167,466.25
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	1,078,683,200.00	989,483,755.20	1,108,886,200.00	1,031,269,380.26
210101	Үндсэн цалин	729,670,200.00	681,724,708.72	756,842,900.00	708,112,159.85
210102	Нэмэгдэл	222,860,300.00	222,020,688.27	229,413,400.00	215,496,764.25
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	22,980,000.00	14,196,229.27	23,676,000.00	15,411,998.83
210104	Урамшуулал	69,749,300.00	43,740,839.00	65,530,500.00	59,050,920.26
210105	Гэрээт ажлын хөлс	33,423,400.00	27,801,289.94	33,423,400.00	33,197,537.07
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	148,111,400.00	120,261,172.38	149,699,800.00	132,950,335.66
210201	Тэтгэврийн даатгал	103,997,800.00	110,921,199.04	105,344,300.00	95,096,785.89
210202	Тэтгэмжийн даатгал	11,028,500.00	2,417,932.84	11,089,000.00	9,737,028.22
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	8,822,600.00	1,915,164.83	8,870,900.00	7,842,480.63
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	2,205,800.00	454,916.83	2,217,900.00	1,846,693.90
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	22,056,700.00	4,551,958.84	22,177,700.00	18,427,347.02
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	235,492,000.00	218,986,436.00	252,572,300.00	223,712,285.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	18,877,200.00	13,079,047.00	19,696,400.00	14,478,620.00
210302	Түлш, халаалт	215,818,500.00	205,467,389.00	231,999,900.00	208,968,293.00
210303	Цэвэр, бохир ус	796,300.00	440,000.00	876,000.00	265,372.00
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	52,732,400.00	46,211,330.00	52,405,500.00	46,005,289.00
210401	Бичиг хэрэг	5,296,300.00	5,075,400.00	3,866,300.00	4,683,486.00
210402	Тээвэр, шатахуун	36,164,700.00	31,413,980.00	35,382,600.00	31,062,950.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,228,800.00	3,043,300.00	3,408,800.00	3,315,220.00
210404	Ном, хэвлэл	1,797,800.00	1,224,900.00	1,297,800.00	1,141,095.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	2,665,000.00	2,664,850.00	4,160,000.00	3,691,600.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	3,579,800.00	2,788,900.00	4,290,000.00	2,110,938.00
2105	**Нормативт зардал**	78,646,000.00	39,295,010.00	64,619,900.00	56,062,059.33
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	15,984,800.00	14,869,640.00	12,934,200.00	12,637,576.00
210502	Хоол, хүнс	60,514,700.00	22,495,670.00	47,239,200.00	39,795,360.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	2,146,500.00	1,929,700.00	4,446,500.00	3,629,123.33
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	14,387,900.00	12,525,500.00	16,650,000.00	15,950,000.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	6,000,000.00	4,233,000.00	3,500,000.00	3,500,000.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	3,500,000.00	3,500,000.00	3,500,000.00	3,300,000.00
210604	Урсгал засвар	4,887,900.00	4,792,500.00	9,650,000.00	9,150,000.00
2107	**Томилолт, зочны зардал**	7,743,900.00	2,949,000.00	7,743,900.00	2,664,500.00
210702	Дотоод албан томилолт	7,743,900.00	2,949,000.00	7,743,900.00	2,664,500.00
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	10,755,100.00	6,769,325.00	2,955,200.00	2,955,200.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	8,307,900.00	5,361,800.00	1,480,000.00	1,480,000.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	1,036,800.00	324,000.00	712,800.00	712,800.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	288,400.00	287,525.00	288,400.00	288,400.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	301,000.00	301,000.00	320,000.00	320,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	121,000.00	121,000.00	154,000.00	154,000.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	700,000.00	374,000.00	-	-
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	31,464,900.00	25,497,951.00	81,576,500.00	40,598,417.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	27,679,900.00	21,997,951.00	79,113,500.00	38,203,967.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	3,785,000.00	3,500,000.00	2,463,000.00	2,394,450.00
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	13,475,900.00	5,601,674.00	12,876,400.00	11,242,090.00
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	13,475,900.00	5,601,674.00	12,876,400.00	11,242,090.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	10,755,400.00	3,109,224.00	9,755,900.00	8,370,990.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	2,720,500.00	2,492,450.00	3,120,500.00	2,871,100.00
22	**ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ**	**127,735,000.00**	**34,230,068.00**	**187,532,600.00**	**59,881,314.00**
2200	**Дотоод эх үүсвэрээр**	127,735,000.00	34,230,068.00	187,532,600.00	59,881,314.00
221001	Их засвар	64,532,400.00	1,500,000.00	93,612,900.00	7,500,000.00
222001	Тоног төхөөрөмж	35,193,800.00	18,989,900.00	45,200,000.00	38,500,000.00
223001	Бусад хөрөнгө	28,008,800.00	13,740,168.00	48,719,700.00	13,881,314.00
23	**ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ**	120,000,000.00	57,168,000.00	120,000,000.00	40,768,000.00
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	120,000,000.00	57,168,000.00	120,000,000.00	40,768,000.00
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	1,919,227,700.00	1,596,819,609.31	2,057,518,300.00	1,721,202,594.93
1310	**УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ**	1,089,537,400.00	964,347,070.00	1,102,971,400.00	1,054,592,960.63
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,010,782,700.00	885,592,371.00	1,009,051,700.00	960,673,260.63
131008	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	78,754,700.00	78,754,699.00	93,919,700.00	93,919,700.00
1320	**ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ**	638,191,200.00	572,878,132.31	689,099,300.00	608,921,334.30
132001	Орон нутгийн төсвөөс	638,191,200.00	572,878,132.31	689,099,300.00	608,921,334.30
1340	**НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ**	22,518,800.00	9,111,250.00	22,371,200.00	13,812,320.00
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	22,518,800.00	9,111,250.00	22,371,200.00	13,812,320.00

120004	**ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС**	168,980,300.00	50,483,157.00	243,076,400.00	43,875,980.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	120,000,000.00	50,483,157.00	120,000,000.00	43,875,980.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	-	-	123,076,400.00	-
1200043	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	48,980,300.00	-	-	-
4	**Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл**		62,467,177.00		100,306,965.00
5	**Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл**		100,306,965.00		157,405,689.68
6	**ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ**				
61	**БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО**	8.00	8.00	8.00	8.00
610001	Төсвийн байгууллага	8.00	8.00	8.00	8.00
62	**АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО**	94.00	90.00	94.00	90.00
620001	Удирдах ажилтан	11.00	8.00	11.00	8.00
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	52.00	54.00	52.00	54.00
620003	Үйлчлэх ажилтан	27.00	25.00	27.00	25.00
620004	Гэрээт ажилтан	4.00	3.00	4.00	3.00
63	**СУРАЛЦАГЧДЫН ТОО (ЖИЛИЙН ДУНДЖААР)**	409.00	240.00	409.00	240.00
630	**ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛЫН СУРГУУЛЬД СУРАЛЦАГЧИД**	331.00	162.00	331.00	162.00
630001	Төрийн өмчит ЕБС	331.00	162.00	331.00	162.00
631	**СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ БОЛОВСРОЛЫН БАЙГУУЛЛАГА**	78.00	78.00	78.00	78.00
631001	Төрийн өмчит СӨБ байгууллага	78.00	78.00	78.00	78.00
65	**ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ**	**94.00**	**90.00**	**94.00**	**90.00**
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	10.00	9.00	10.00	9.00
650004	СӨБ болон бага, дунд боловсролын албан хаагч (ТҮБД)	27.00	27.00	27.00	27.00
650006	Соёл урлагийн салбарын төрийн үйлчилгээний албан хаагч (ТҮСУ)	5.00	4.00	5.00	4.00
650008	Эрүүл мэндийн салбарын төрийн үйлчилгээний албан хаагч (ТҮЭМ)	15.00	12.00	15.00	12.00
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	31.00	32.00	31.00	32.00
650011	Улс төрийн албан хаагч (УТ)	6.00	6.00	6.00	6.00

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/ төгрөгөөр /

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Гүйцэтгэл
II	**НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	**61,592,116.90**	**166,196,267.99**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**61,592,116.90**	**166,196,267.99**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	28,830,487.00	107,216,788.09
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	1,074,200.00	300,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	1,074,200.00	300,000.00
2105	**Нормативт зардал**	4,475,325.00	-
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	4,475,325.00	-
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	80,000.00	-
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	80,000.00	-
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	4,309,362.00	869,634.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	4,309,362.00	869,634.00
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	18,891,600.00	106,047,154.09
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	18,891,600.00	101,643,154.09
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	-	4,404,000.00
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	**32,761,629.90**	**58,979,479.90**
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	21,300,000.00	54,263,900.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж		33,612,600.00
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	21,300,000.00	19,643,300.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал		1,008,000.00
2133	**Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг**	**11,461,629.90**	**4,715,579.90**
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	11,461,629.90	4,645,249.90
213405	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, төвлөрүүлэх шилжүүлэг		70,330.00
I	**ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР**	**61,592,116.90**	**166,196,268.90**
1311	**Нэмэлт санхүүжилтийн орлого**	61,592,116.90	166,196,268.90
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж		2,208,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	57,766,516.90	161,022,123.90
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	3,825,600.00	2,966,145.00
IV	**НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)**	-	**(0.91)**
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	-
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-	(0.91)

3. Аудитын тайлан

3.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана.” гэж заасны дагуу Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд шалгагдагч этгээд, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын талаар болон аудитын явцад илрүүлсэн алдаа, зөрчил, гаргасан шийдэл, анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал болон аудитын санал дүгнэлт, түүний үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Энэхүү тайланд шалгагдагч этгээдэд татварын орлогыг жигд хангаг биелүүлэхтэй холбоотой өгсөн зөвлөмжийг тусгасан болно.

Аудитыг Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газрын аудитор Г.Баянжаргал гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер О.Амаржаргал, дарга, тэргүүлэх аудитор Ц.Хишигжаргал нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2022 оны 03 дугаар сарын 10-ны өдрийн 01/64 тоот албан бичгээр ирүүлсэн байна.

3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт

Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг дарга Орон нутагтаа бүх шатны хурлын шийдвэр Засгийн газар, аймаг, сумын стратеги зорилт, үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, төр, засгийн бодлого шийдвэрийг иргэдэд сурталчлан таниулж, хүн амын эрүүл мэнд, боловсрол, соёл, хөдөлмөр эрхлэлтийн чанарыг ахиулан амьжиргааны түвшнийг дээшлүүлж, байгаль орчныг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, төрийн хяналтыг бүрэн хэрэгжүүлэх, мал аж ахуй, газар тариалан, үйлдвэрлэл үйлчилгээ, дэд бүтцийг хөгжүүлж, сумын эдийн засгийн чадамжийг сайжруулан өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлэхэд чиглэгдсэн үйл ажиллагаа явуулдаг, аймгийн Засаг даргын харьяа байгууллага юм.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд өөрчлөлт ороогүй байна.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж байгаа дотоод хяналтуудаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт тодорхой биш, хэрэгжилт үр нөлөө бага байна.

Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг байхгүй, нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, холбогдох стандарт, хууль тогтоомжтой нийцүүлэн Сангийн сайдын 2006 оны 388, 2015 оны 341 тоот тушаалаар баталсан загвар, аргачлалыг баримтлан тайлагнаж байна.

Аймгийн Засаг даргаас жилд 2 удаа бүх сум байгууллагад нэрэмжит үзлэг, Санхүүгийн хяналт аудитын алба 2 жил тутамд удирдамж төлөвлөгөөний дагуу хяналт шалгалт явуулдаг, байгууллага бүрд дотоод хяналтын нэгж ажилладаг боловч сумын хэмжээнд төсөв санхүүгийн сахилга бат сайжирч, алдаа зөрчил буурахгүй байна. Цаашид анхан шатны болон нягтлан бодох бүртгэл хөтлөлт, хөрөнгийн хадгалалт, хамгаалалтыг сайжруулах талаар дотоод хяналтыг үр дүнтэй хэрэгжүүлэх шаардлагатай байна.

Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын найдвартай байдлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах, дотоод аудитораас шууд туслалцаа авах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор санал дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

3.4 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын эх сурвалжийг 2020 оны жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг, суурь үзүүлэлтийг санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн үйл ажиллагааны нийт зардлыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэл Дунд гэж үнэлэн материаллаг байдлын түвшинг 1,5 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2020 оны жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн үйл ажиллагааны нийт зардал 2,463,666.4 мянган төгрөгөөс 1,5 хувиар буюу 36,955.0 мянган төгрөгөөр тогтоож, гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг төлөвлөлтийн материаллаг байдлын 75 хувиар буюу 27,716.2 мянган төгрөгөөр тогтоосон.

Төлөвлөх үе шатанд тооцсон ерөнхий материаллаг байдлыг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагатай гэж үзсэн. Энэ нь төлөвлөлтийн үе шатанд материаллаг байдлын үзүүлэлтийг 2020 оны жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн үзүүлэлтээс тооцсон тул гүйцэтгэлийн үе шатанд дахин тооцох шаардлагатай байна

Гүйцэтгэлийн үе шатанд материаллаг байдлыг 2021 оны жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн үйл ажиллагааны нийт зардал 2,099,632.3 мянган төгрөгөөс 1,5 хувиар буюу 31,494.5 мянган төгрөгөөр тогтоосон.

Энэ нь төлөвлөлтийн үе шатнаас 5,460.5 мянган төгрөгөөр буурсан байна. Гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг 75 хувиар буюу 23,620.9 мянган төгрөгөөр тогтоолоо.

3.5 Санхүүгийн тайлангийн тодруулга

Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг дарга нь 2021 оны санхүүгийн үйл ажиллагаандаа Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, ЗЗНДНТУТХ, Шилэн дансны тухай хууль, ТБОНӨ-ийн тухай хууль болон холбогдох бусад хууль дүрэм заавры мөрдлөг болгон ажиллаж байна.

Санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд харьяа 6 төсөвт байгууллага, төрийн сан, Сум хөгжүүлэх сан, Орон нутгийн хөгжлийн сан, эргэлтийн эмийн сан, Байгалийн нөхөн сэргээлтийн барьцаа сан зэрэг 11 санхүүгийн тайланг нэгтгэн тайлагнасан байна.

Засаг даргын санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд Сангийн яамны Э тайлангийн нэгтгэлийн систем программыг ашиглаж байна.

Орлогын талаар:

Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд харьяа байгууллагууд тусгай зориулалтын шилжүүлгээс 960,673.3 мянган төгрөг, орон нутгийн төсвийн орлогоос 625,644.0 мянган төгрөг, Эрүүл мэндийн даатгалаас 13,812.3 мянган төгрөг, Орон нутгийн хөгжлийн сангаас 93,919.7 мянган төгрөг, нийт 1,694,049.3 мянган төгрөгийн орлого, эх үүсвэрийг төвлөрүүлэн зарцуулсан байна.

Баян-Өнжүүл сумын ИТХ-ын Хуралдааны 2021 оны 12 дугаар сарын 18-ны өдрийн 06 дугаар тогтоолоор сумын орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлэх татварын орлогыг 115,200.0 мянган төгрөг, татварын бус орлогыг 15,721.0 мянган төгрөг, нийт 130,921.0 мянган төгрөгөөр баталсан байна. Энд газрын төлбөрийг татварын бус орлогод буруу ангилан баталснаас, орлогын төлөвлөгөөнд зөрүү гарсан байна.

Орон нутгийн төсөвт 2021 онд татварын орлого 204,978.8 мянган төгрөг, татварын бус орлого 420,665.3 мянган төгрөг, нийт 625,644.0 мянган төгрөг төвлөрч, батлагдсан төлөвлөгөөг 494,723.0 мянган төгрөгөөр буюу 4.78 дахин давуулж биелүүлсэн байна.

Орон нутгийн орлогын төлөвлөгөө өндөр хувиар биелэхэд малын тоо толгойн албан татварт 46,160.9 мянган төгрөг, сумын Засаг даргатай байгуулсан Идлэг шонхор шувуу бариулах тухай 2021/02 гэрээний дагуу Арабын нэгдсэн эмират улсаас нэр заагдаж ангилагдаагүй орлогод 411,536.0 мянган төгрөг, хогны хураамжид 600.0 мянган төгрөг төвлөрүүлсэн нь нөлөөлсөн байна.

Үндсэн хөрөнгө, бараа материалын талаар:

Үндсэн хөрөнгө дансанд 13,733.5 мянган төгрөгийн хөрөнгийг төсвийн хөрөнгөөр, 164,285.1 мянган төгрөгийн хөрөнгийг үнэ төлбөргүй орлогоор нийт

178,018.6 мянган төгрөгийн хөрөнгийг бүртгэсэн ба 76,604.0 мянган төгрөгийн хөрөнгийг акталж, данснаас хассан байна.

Бараа материалын дансанд худалдан авсан 174,198.9 мянган төгрөгийн, үнэ төлбөргүй хүлээн авсан 109,330.7 мянган төгрөгийн, нийт 283,529.6 мянган төгрөгийн бараа материалыг орлогоор бүртгэж, 258,343.5 мянган төгрөгийн бараа материалыг зарцуулж, хассан байна

Авлага, өглөгийн талаар:

Санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд байгууллагаас авах 24,422.0 мянган төгрөг, хувь хүмүүсээс авах 266,440.7 мянган төгрөг, зээлийн хүүгийн авлага 16,687.9 мянган төгрөг, нийт 307,550.6 мянган төгрөгийн авлага нэгтгэгдсэн байна. Нийт авлагын 282,609.5 мянган төгрөг буюу 91.9 хувийг сум хөгжүүлэх сангийн зээлийн авлага эзэлж байна.

Ажилчидтай холбогдсон өглөг 113.3 мянган төгрөг, байгууллагад төлөх 15,688.3 мянган төгрөг, хувь хүмүүст төлөх өглөг 45.0 мянган төгрөг, нийт 15,846.6 мянган төгрөгийн өглөгийн үлдэгдэл нэгтгэгдсэн байна.

Санхүүгийн байдлын тайлангийн талаар:

Санхүүгийн байдлын нэгтгэсэн тайланд 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар төрийн сангийн харилцах дансанд 775,932.4 мянган төгрөг, нэмэлт санхүүжилтийн харилцах данс ба арилжааны банк дахь харилцах дансанд 4,885.9 мянган төгрөг, нийт 780,818.3 мянган төгрөгийн мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл нэгтгэгдсэн байна.

Бараа материал 301,271.3 мянган төгрөг, үндсэн хөрөнгө 4,542,957.4 мянган төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын нэгтгэсэн тайлангийн үзүүлэлт

/мянган төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	154,610.6	780,818.3	626,207.7
Авлага	306,761.2	307,550.6	789.4
Урьдчилгаа	0	0	
Бараа материал	276,085.1	301,271.3	25,186.2
Үндсэн хөрөнгө	4,558,972.6	4,542,957.4	-16,015.2
Нийт хөрөнгө	5,296,429.5	5,932,597.6	636,168.1
Өр төлбөр	755.1	15,846.6	15,091.5
Засгийн газрын оролцоо /Эздийн өмч/	5,295,674.4	5,916,751.0	621,076.6
Нийт өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө өмчийн дүн	5,296,429.5	5,932,597.6	636,168.1

Бараа материалын дансны үлдэгдэл 301,271.3 мянган төгрөг болж, оны эхний үлдэгдлээс эм, боох материал 7,533.8 мянган төгрөгөөр, тусгай зориулалтын материал 2,680.4 мянган төгрөгөөр, аж ахуйн материал 14,992.8 мянган төгрөгөөр, хүнсний

материал 7,922.5 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэн нь нийт материалын үлдэгдэл өмнөх оноос 25,186.2 мянган төгрөгөөр өсөхөд нөлөөлсөн байна.

Үндсэн хөрөнгө дансны үлдэгдэл 4,542,957.4 мянган төгрөг болж 16,015.2 мянган төгрөгөөр буурсан нь элэгдлээрээ анхны өртгөө бүрэн нөхсөн 352.8 мянган төгрөгийн байгууламж, 5,000.7 мянган төгрөгийн авто тээврийн хэрэгсэл, 30,105.6 мянган төгрөгийн машин тоног төхөөрөмж, 37,194.7 мянган төгрөгийн тавилга эд хогшил, 784.8 мянган төгрөгийн бусад үндсэн хөрөнгө, 1,987.5 мянган төгрөгийн программ хангамж, элэгдэл байгуулдаггүй 1,178.0 мянган төгрөгийн ном, нийт 76,604.0 мянган төгрөгийн хөрөнгийг сумын ИТХ-ын тэргүүлэгчдийн 2021 оны 5 дугаар сарын 27-ны өдрийн 21 дүгээр тогтоолоор шийдвэрлэн акталж устгасан нь голлох нөлөөллийг үзүүлсэн байна.

Тайлант оны үндсэн хөрөнгийн элэгдлийн зардал 190,805.1 мянган төгрөг, данснаас хасагдсан хөрөнгийн элэгдэл 73,375.4 мянган төгрөг байна.

Өглөгийн дансны үлдэгдэл 15,846.6 мянган төгрөг болж, оны эхний үлдэгдлээс 15,091.5 мянган төгрөгөөр өсөхөд сумын эмнэлгийн харилцагч байгууллагад төлөх бараа үйлчилгээний зардлын өглөг 8,491.8 мянган төгрөгөөр, ЕБС-ийн байгууллагад төлөх өглөг 7,196.6 мянган төгрөгөөр тайлант оны тооцоогоор үүссэнтэй холбоотой байна.

Засгийн газрын оролцоо дансны үлдэгдэл 5,916,751.0 мянган төгрөг болж 621,076.6 мянган төгрөгөөр өссөн нь тайлант үеийн үр дүнгээс шалтгаалжээ.

3.6 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.6.1 Төсвийн төлөвлөлт

Тус сумын 2021 оны төсвийн төсөлд төсвөөс санхүүжих эх үүсвэрийг 1,954,355.6 мянган төгрөгөөр төлөвлөн, бараа ажил үйлчилгээний зардалд болон хөрөнгийн зардалд зарцуулахаар дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Баян-Өнжүүл сумын ИТХ-ын Хуралдааны 2020 оны 12 дугаар сарын 18-ны өдрийн “2021 оны төсөв батлах тухай” 06 дугаар тогтоолоор 2021 онд төсөвт төвлөрүүлэх татварын ба татварын бус орлогыг 130,921.0 мянган төгрөгөөр, зарлагын нийт хэмжээг 1,884,107.4 мянган төгрөгөөр баталсан байна.

Сумын ИТХ-ын Хуралдааны 2021 оны 12 дугаар сарын 12-ны өдрийн 05 дугаар тогтоолоор 2021 оны төсвийн жилд зарцуулах зарлагын нийт хэмжээг 1,884,107.4 мянган төгрөгөөр тодотгон баталсан ба тусгай зориулалтын шилжүүлгийг цэцэрлэгт 20,113.3 мянган төгрөгөөр, хүн эмнэлэгт 22,371.2 мянган төгрөгөөр тус тус бууруулж, ЕБС-д 37,825.4 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлсэн байна.

Аймгийн ОНХС-аас олгох орлогын шилжүүлгийг 2,807.2 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлж, ОНХС-ийн шилжих үлдэгдлээс санхүүжих орлогыг 108.0 мянган төгрөгөөр бууруулж зарцуулахаар төлөвлөсөн байна.

Төсвийн захирагчийн 2021 оны төсвийн төслөөс 70,248.2 мянган төгрөгөөр бууруулж санхүүжүүлэхээр баталсан байна.

3.6.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд 8 хөтөлбөр арга хэмжээнд зориулан 1,749,985.7 мянган төгрөгийг урсгал зардалд, 187,532.6 мянган төгрөгийг хөрөнгийн зардалд, 120,000.0 мянган төгрөгийг эргэн төлөгдөх зээлийн зардалд, нийт 2,057,518.3 мянган төгрөг тайлагнагдсан байна. Энэ нь сумын ИТХ-ын 2021 оны 12 дугаар сарын 12-ны өдрийн 5 дугаар хуралдааны 5 дугаар тогтоолоор баталсан төлөвлөгөө 1,884,107.4 мянган төгрөгөөс 173,410.9 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй байна.

Нийт зардлын 1,102,971.4 мянган төгрөгийг тусгай зориулалтын шилжүүлгээс, 689,099.3 мянган төгрөгийг орон нутгийн төсвөөс, 22,371.2 мянган төгрөгийг Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас, 123,076.4 мянган төгрөгийг Орон нутгийн хөгжлийн сангийн шилжих үлдэгдлээс, 120,000.0 мянган төгрөгийг сум хөгжүүлэх сангийн эргэн төлөлтөөр санхүүжүүлэхээр төлөвлөсөн.

Гүйцэтгэлээр 1,563,409.6 мянган төгрөгийг урсгал зардалд, 59,881.3 мянган төгрөгийг хөрөнгийн зардалд, 40,768.0 мянган төгрөгийг эргэн төлөгдөх зээлийн зардалд, нийт 1,664,058.9 мянган төгрөгийг зарцуулж, зарцуулаагүй үлдэгдэл 48,378.4 мянган төгрөгийг төсөвт буцаан төвлөрүүлсэн байна

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 1,664,058.9 мянган төгрөг буюу 88.9 хувьтай хэрэгжсэн байна

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.6.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Нэмэлт санхүүжилтийн дансанд санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд 166,196.3 мянган төгрөгийн эх үүсвэрийг төвлөрүүлэн, бараа, ажил үйлчилгээний зардалд 107,216.8 мянган төгрөг, бусад урсгал шилжүүлэг буюу нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж, дэмжлэг, урамшуулалд 58,979.5 мянган төгрөгийг зарцуулж, оны эцэст зарцуулаагүй үлдэгдэл 70.3 мянган төгрөгийг буцаан төвлөрүүлсэн байна.

Нэмэлт төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

3.7 Асуудлыг онцолсон хэсэг ба бусад асуудлын хэсэг

Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд нэгтгэгдсэн төсөвт байгууллагууд, тусгай зориулалттай сангуудын санхүүгийн тайлангийн аудитын талаар:

- Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газрын аудиторууд нь тус сумын ЗДТГ-ын санхүүгийн тайланд дүгнэлт гаргаж, 1,712.9 мянган төгрөгийн 3 зөрчилд төлбөрийн акт, 29,189.9 мянган төгрөгийн 1 зөрчилд албан шаардлага, 25,173.8

мянган төгрөгийн 4 зөрчилд зөвлөмж өгч, зөвлөмж өгөгдсөн. ИТХ, Соёлын төв, ОНХС, СХС, Байгалийн нөхөн сэргээлтийн барьцаа сангийн тайланг түүвэрт хамруулан шалгасан.

- Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газартай байгуулсан гэрээний үндсэн дээр Уваа уул аудит ХХК тус сумын ЕБС, Цэцэрлэг гэсэн 2 байгууллагын санхүүгийн тайланд аудит хийж, дүгнэлт гаргасан. Аудитаар ЕБС-ийн санхүүгийн тайланд 6,769.2 мянган төгрөгийн 1 зөрчилд албан шаардлага, 65,150.0 мянган төгрөгийн 6 зөрчилд зөвлөмж, Цэцэрлэгийн санхүүгийн тайланд 167.9 мянган төгрөгийн 2 зөрчилд төлбөрийн акт, 9,696.8 мянган төгрөгийн 5 зөрчилд зөвлөмж хүргүүлж, эргэлтийн эмийн сангийн тайланг түүвэрт хамруулан шалгаж, 1 зөвлөмж өгсөн байна. Эрүүл мэндийн төвийн санхүүгийн тайланд аудит хийж, дүгнэлт гаргахаас татгалзсан байна.

3.8 Аудитын гол асуудал

Баян-Өнжүүл сумын ИТХ-ын Хуралдааны 2021 оны 12 дугаар сарын 12-ны өдрийн 05 дугаар тогтоолоор нийт 1,884,107.4 мянган төгрөгийн төсвийн төлөвлөгөөг тодотгон баталж, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд 2,057,518.3 мянган төгрөгийн төлөвлөгөөтэй тайлагнаснаар 173,410.9 мянган төгрөгийн зөрүүтэй байгаа зөрчлийг ТЕЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд тодруулах шаардлагатай байна.

Нэгтгэсэн тайланд хамрагдагч байгууллагуудын татварын өр авлагын тодорхойлолтыг etax.mta.mn системээр гаргахад төсвийн нийт 5 байгууллагад 3,734.6 мянган төгрөг дутуу, 136.558.2 мянган төгрөг илүү үлдэгдэлтэй, нийт 140,292.8 мянган төгрөгийн зөрүүтэй байна. Энэ нь ТТЗ-ийн нэгтгэсэн тайлангийн өр, авлагын үлдэгдэлд тусгаагүй, орон нутгийн татварын орлогын тооцооллыг татварын байцаагч нартай тухай бүрд хийгээгүй байна.

Санхүүгийн ажилтнууд тогтвор суурьшилтай ажилладаггүй, ажилдаа туршлагажих боломж бүрдүүлээгүй солигдож, өөрчилсөн бөгөөд төсөвт байгууллагуудад дотоод хяналт бүртгэлээр тавих хяналт суларсан, цахим төлбөрийн баримтаар гүйлгээ хийгдэж байгаа эсэх, etax.mta.mn системийн татварын өр авлагын тодорхойлолттой санхүүгийн тайлан дахь өр авлага тохирсон эсэх, шилэн дансны мэдээллийг үнэн зөв, ойлгомжтой, бүрэн мэдээлсэн эсэх зэрэг асуудлаар хяналт шалгалт хийгдээгүй байна.

Төв аймгийн ИТХ-ын 2016 оны 12 дугаар сарын 22-ны 67 дугаар тогтоолоор 5ш хаус, 2017 оны 04 дүгээр сарын 26-ны 53 дугаар тогтоолоор модон склад, эсгийний цех, 2017 оны 12 дугаар сарын 21-ний 140 дугаар тогтоолоор агропарк худалдан борлуулж, нийт 131,150.0 мянган төгрөгийн орлогыг төсөвт төвлөрүүлээгүй байна.

Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн аудитаар санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хамрагдагч Баян-Өнжүүл сумын хүн эмнэлгийн санхүүгийн тайлан цаглабарт хугацаанд Төрийн аудитын байгууллагад ирүүлээгүй учраас санхүүгийн тайлангийн аудит хийгээгүй, санал дүгнэлт өгөхөөс татгалзсан байна.

3.9 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайлангийн аудитын санал дүгнэлтээс тусад нь салгах ёстой гэж заасан байна.

3.9.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан "Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам"-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

ТТЗ-ийн Шилэн дансны цахим хуудсанд тайлант хугацаанд оруулбал зохих 155 мэдээллээс хугацаандаа оруулсан 135 мэдээлэл, хугацаа болоогүй 2 мэдээлэл, хугацаа хоцроосон 18 мэдээлэл, байршуулаагүй 2 мэдээлэл байна. Хэрэгжилт 94.1 хувьтай байна. Шилэн дансны мэдээлэлд нягтлан бодогчийн мэдээллийг солиогүй, төсвийн гүйцэтгэлийн хэтрэлт хэмнэлтийн шалтгаан тайлбарыг мэдээлээгүй, дараа жилийн төсвийн төсөл болон ТЕЗ-ийн төсвийн хөтөлбөр, хөтөлбөрийн хүрэх үр дүнгийн тоон болон чанарын үзүүлэлтийг мэдээлээгүй зэрэг зөрчил гаргасан байна

3.9.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд

Тус байгууллага нь санхүүгийн тайлан, аудитад шаардлагатай баримт материалыг жагсаалт үйлдэн файлаар болон цаасаар ирүүлсэн.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим, сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцээгүй байна гэж дүгнэлээ.

3.10 Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

Өмнөх санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгөгдсөн зөвлөмжийн хэрэгжилтийг 2021 оны 06 дугаар сарын 14-ний өдрийн 01/178 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн ба шилэн дансны мэдээллийг үнэн зөв гүйцэд байршуулах гэсэн зөвлөмжийг бүрэн хэрэгжүүлээгүй байна.

3.11 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Төв аймгийн Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд аудит хийх явцад газар эзэмших, ашиглах эрх шилжилтийн бүртгэлийн судалгааг газрын даамлаас авч татварыг бүрэн авсан эсэхийг тулган шалгах, аймгийн ИТХ-р шийдвэрлэгдсэн хөрөнгийг худалдан борлуулж, орлогыг төсөвт бүрэн оруулах асуудалд дараагийн аудитаар анхаарал хандуулах нь зүйтэй гэж үзлээ.

4. Аудитын илрүүлэлт

Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн аудитаар нийт 181,200.3 мянган төгрөгийн алдаа зөрчил илрүүлж, 49,801.4 мянган төгрөгийн залруулга, 248.9 мянган төгрөгийн 1 зөрчилд төлбөрийн акт, 131,500.0 мянган төгрөгийн 1 зөрчилд албан шаардлага, 5 зөрчилд зөвлөмж өгөв.

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар түүвэрт хамрагдсан Баян-Өнжүүл сумын ИТХ-ын санхүүгийн тайланд 1,185.3 мянган төгрөгийн 1 алдаанд залруулга, 1,900.0 мянган төгрөгийн 2 зөрчилд зөвлөмж, соёлын төвийн санхүүгийн тайланд 8,067.1 мянган төгрөгийн 1 алдаанд залруулга, 595.0 мянган төгрөгийн 1 зөрчилд зөвлөмж, сум хөгжүүлэх сангийн 187,349.7 мянган төгрөгийн 1 зөрчилд албан шаардлага, 832.7 мянган төгрөгийн 1 зөрчилд зөвлөмж, эргэлтийн эмийн сангийн 1 зөрчилд зөвлөмж хүргүүлж, асуудлын бүртгэлээр баталгаажуулсан байна.

4.1 Залруулсан алдаа

Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангаар орлогыг орлогын дансны хуулгатай тулгахад үйл ажиллагааны орлого 2.5 мянган төгрөг, түрээсийн орлого 94.2 мянган төгрөг, төсөвт байгууллагын өөрийн орлого 324.8 мянган төгрөг, нэр зааж ангилагдаагүй орлого 26.7 мянган төгрөг, нийт 448.2 мянган төгрөгөөр дутуу, улсын тэмдэгтийн хураамж 203.6 мянган төгрөг, ус ашигласны төлбөр 51.3 мянган төгрөг, хүү торгуулийн орлого 115.0 мянган төгрөг, нийт 369.9 мянган төгрөгөөр илүү, нийт 818.1 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй тайлагнасан байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д “үнэн зөв байх”, Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.2-д “төсвийн иж бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангасан байх” гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “толилуулга”, “иж бүрэн байх”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

<u>Шийдвэрлэсэн нь:</u> Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т “Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна” гэсэн заалтын дагуу гүйцэтгэлийн үе шатанд залруулга хийгдсэн.

Санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд ЕБС, цэцэрлэг, Эмийн эргэлтийн сангийн элэгдлийн зардлыг үндсэн хөрөнгийн тодруулгад 4,426.6 мянган төгрөгөөр алдаатай нэгтгэсэн. ЗДТГ-ын 758.6 мянган төгрөгийн зардал, ЭМТ-ийн 43,798.1 мянган төгрөгийн зардлыг алдаатай нэгтгэсэн байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д “үнэн зөв байх”, Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.2-д “төсвийн иж бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангасан байх” гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “толилуулга”, “иж бүрэн байх”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

<u>Шийдвэрлэсэн нь:</u> Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т “Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна” гэсэн заалтын дагуу гүйцэтгэлийн үе шатанд залруулга хийгдсэн.

Сумын соёлын төв нь төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн нийт зардал болон, санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг татан төвлөрүүлсэн 8.067.1 мянган төгрөгөөр тохируулаагүй, зөрүүтэй тайлагнасан байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.2-д “төсвийн иж бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангасан байх” гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “толилуулга”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

__Шийдвэрлэсэн нь:__ Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т “Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна” гэсэн заалтын дагуу гүйцэтгэлийн үе шатанд залруулга хийгдсэн.

Сумын ИТХ-ын төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг татан төвлөрүүлсэн 1,185.3 мянган төгрөгөөр тохируулаагүй, зөрүүтэй тайлагнасан байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.2-д “төсвийн иж бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангасан байх” гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “толилуулга”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

__Шийдвэрлэсэн нь:__ Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т “Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна” гэсэн заалтын дагуу гүйцэтгэлийн үе шатанд залруулга хийгдсэн.

4.2 Төлбөрийн акт

Баян-Өнжүүл сумын хүн эмнэлэг нь 248.9 мянган төгрөгийг нийгмийн даатгалын байгууллагад илүү төлж авлагаар бүртгэж тайлагнаагүй, төсөвт төвлөрүүлээгүй зөрчил байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.2.2-д “жил бүрийн төсвийн зарлагыг орлого болон санхүүжүүлэх бусад эх үүсвэрээр нь бүрэн нөхдөг байхаар төлөвлөн баталж, хэрэгжүүлэх”, 6.4.8-д “төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх”, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-д “дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах” гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “тасалбар болголт”, “эрх ба үүрэг”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

__Шийдвэрлэсэн нь:__ Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2-д “Шалгагдагч этгээд төсөв, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагаа болон төсвийн орлого бүрдүүлэх, зарцуулах, нийтийн өмч, хөрөнгө олж бэлтгэх, ашиглах, зарцуулах, хадгалах, хамгаалахтай холбоотой хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн бол төлбөрийн акт тогтооно” заалт болон МУЕА-ын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар батлагдсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам”-ын 4.2.3.4-д “төсөвт

төвлөрүүлэх ёстой татварын болон татварын бус төсвийн орлогыг төсөвт дутуу төвлөрүүлсэн эсвэл төвлөрүүлээгүй" бол төлбөрийн акт тогтоох гэсний дагуу шийдвэрлэв.

4.3 Албан шаардлага

Төв аймгийн ИТХ-ын 2016 оны 12 дугаар сарын 22-ны 67 дугаар тогтоолоор 5ш хаус, 2017 оны 04 дүгээр сарын 26-ны 53 дугаар тогтоолоор модон склад, эсгийний цех, 2017 оны 12 дугаар сарын 21-ний 140 дугаар тогтоолоор агропарк худалдан борлуулж, нийт 131,150.0 мянган төгрөгийн орлогыг төсөвт төвлөрүүлээгүй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.2.1-д "хуулийн дагуу улс, орон нутгийн төсөвт оруулах болон тухайн төсвийн байгууллагын өөрийн үйл ажиллагааны орлогыг бүрэн төвлөрүүлэх" гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын "толилуулга", "эрх ба үүрэг", "нийцсэн бөгөөд зохистой байх" зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-д "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө" заалт болон МУЕА-ын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар батлагдсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам"-ын 4.2.1.11-д "хууль тогтоомж, гэрээ хэлцэл зөрчсөн алдаа, зөрчлийг таслан зогсоож, давтан гаргуулахгүй байх үр нөлөөтэй гэж үзсэн бусад нөхцөл байдал" үүсэн бол албан шаардлага өгөх гэсний дагуу шийдвэрлэв.

Сум хөгжүүлэх сангийн авлагын үлдэгдлийг тооцоо нийлж баталгаажуулсан байдал болон зээлийн хугацаа хэтрэлтийг зээлдэгч бүрээр тулгахад 187,349.7 мянган төгрөгийн хугацаа хэтрэлттэй байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д "үнэн зөв байх", 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-д "дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах" гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын "толилуулга", "иж бүрэн байх", "нийцсэн бөгөөд зохистой байх" зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна..

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-д "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө" заалт болон МУЕА-ын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар батлагдсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам"-ын 4.2.1.7-д "авлага, өглөгийг тооцоо нийлж, баталгаажуулаагүй" бол албан шаардлага өгөх гэсний дагуу шийдвэрлэв.

4.4 Зөвлөмж

Баян-Өнжүүл сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн 5 зөрчилд зөвлөмж, түүвэрт хамрагдсан байгууллагуудын санхүүгийн тайлангийн 5 зөрчилд зөвлөмж өгөгдсөн байна

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дараалаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. *Татварын мэдээ гаргалттай холбоотой асуудал*

1.1. <u>Илрүүлэлт:</u>

Орон нутгийн төсвийн орлогын төлөвлөгөөг биелүүлсэн боловч, төсөвт байгууллагын өөрийн орлого 55.7 мянган төгрөгөөр, бууны албан татвар 50.0 мянган төгрөгөөр, газрын төлбөр 693.2 мянган төгрөгөөр, түрээсийн орлого 102.5 мянган төгрөгөөр, нийт 4 нэр төрлийн орлого 901.8 мянган төгрөгөөр тасарсан байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д “үнэн зөв байх”, Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.2-д “төсвийн иж бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангасан байх” гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “толилуулга”, “иж бүрэн байх”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

<u>Өгсөн зөвлөмж</u>:
Орон нутгийн төсвийн орлогын дансны хуулгыг үнэн зөв боловсруулж, татварын болон татварын бус орлогыг мэдээлэх, нэр төрлийн биелэлтэд тавих хяналтыг сайжруулах

2. *Нийцлийн аудиттай холбоотой асуудал*

2.1. <u>Илрүүлэлт:</u>

ТТЗ-ийн Шилэн дансны цахим хуудсанд тайлант хугацаанд оруулбал зохих 155 мэдээллээс хугацаандаа оруулсан 135 мэдээлэл, хугацаа болоогүй 2 мэдээлэл, хугацаа хоцроосон 18 мэдээлэл, байршуулаагүй 2 мэдээлэл байна. Хэрэгжилт 94.1 хувьтай байна. Шилэн дансны мэдээлэлд нягтлан бодогчийн мэдээллийг солиогүй, төсвийн гүйцэтгэлийн хэтрэлт хэмнэлтийн шалтгаан тайлбарыг мэдээлээгүй, дараа жилийн төсвийн төсөл болон ТЕЗ-ийн төсвийн хөтөлбөр, хөтөлбөрийн хүрэх үр дүнгийн тоон болон чанарын үзүүлэлтийг мэдээлээгүй зэрэг зөрчил гаргасан байна.

Энэ нь Шилэн дансны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.1-д “мэдээлэл үнэн зөв, бодитой, иж бүрэн байх”, 4.1.2-д “мэдээлэл ойлгомжтой, ач холбогдолтой байх зарчмуудыг хангуулах" гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “толилуулга”, “эрх ба үүрэг”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

<u>Өгсөн зөвлөмж</u>:
Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст байршуулаагүй мэдээллийг нөхөн байршуулж зөрчлийг арилгах, цаашид зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, дотоод хяналтыг сайжруулах

3. *Дотоод хяналт, хариуцлагатай холбоотой асуудал*

3.1. Илрүүлэлт:

Санхүүгийн ажилтнууд тогтвор суурьшилтай ажилладаггүй, ажилдаа туршлагажих боломж бүрдүүлээгүй сольж, өөрчилсөн бөгөөд төсөвт байгууллагуудад дотоод хяналт бүртгэлээр тавих хяналт суларсан, цахим төлбөрийн баримтаар гүйлгээ хийгдэж байгаа эсэх, etax.mta.mn системийн татварын өр авлагын тодорхойлолттой санхүүгийн тайланд дахь өр авлага тохирсон эсэх, шилэн дансны мэдээллийг үнэн зөв, ойлгомжтой, бүрэн мэдээлсэн эсэх зэрэг асуудлаар дотоод хяналт шалгалт төлөвлөж гүйцэтгээгүй зөрчил байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.3-д “санхүү, төсвийн зохистой удирдлагыг хэрэгжүүлэх” гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “эрх ба үүрэг”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Аудитын зөвлөмжийн дагуу төлөвлөгөө гаргаж, бүртгэлээр тавих дотоод хяналтыг тогтмолжуулж, сайжруулах

4. *Дотоод хяналт, хариуцлагатай холбоотой асуудал*

4.1. Илрүүлэлт:

Төсөвт байгууллагуудын татварын өр авлагын тодорхойлолтыг etax.mta.mn системээр гаргахад төсвийн нийт 5 байгууллагад 3,734.6 мянган төгрөг дутуу, 136,558.2 мянган төгрөг илүү үлдэгдэлтэй, нийт 140,292.8 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй тайлагнасан нь ТТЗ-ийн нэгтгэсэн тайлангийн өр, авлагын үлдэгдэлтэй тохирохгүй зөрчил байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-д ”төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх”, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-д “дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах” гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “толилуулга”, “тасалбар болголт”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Татварын тодорхойлолтын үлдэгдэл санхүүгийн тайлангийн өр, авлагын үлдэгдэлтэй тохирдог байх.

5. *Нягтлан бодох бүртгэлийн тайлагналтай холбоотой асуудал*

5.1. Илрүүлэлт:

Нэгдсэн санхүүгийн тайланд нэгтгэгдсэн хүн эмнэлэг нь санхүүгийн тайланг цаглабрын дагуу боловсруулж Төрийн аудитын газарт ирүүлээгүй зөрчил байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.3-д “холбогдох олон улсын стандарт, эрх бүхий төрийн байгууллагаас баталсан нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт, журам, заавар, энэ хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, санхүүгийн тайлан гаргах”, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2-д “төсвийн төвлөрүүлэн захирагч хагас жилийн төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг жил бүрийн 7 дугаар сарын 25-ны дотор гаргаж төсвийн ерөнхийлөн захирагчид, жилийн төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн нэгтгэсэн

тайланг дараа оны 3 дугаар сарын 05-ны өдрийн дотор төрийн аудитын байгууллагад хүргүүлж, аудит хийсэн тайланг жил бүрийн 3 дугаар сарын 25-ны өдрийн дотор төсвийн ерөнхийлөн захирагчид хүргүүлэх” заалтуудтай нийцэхгүйгээс гадна санхүүгийн тайлангийн аудитын “Эрх ба үүрэг”, “Нийцсэн бөгөөд зохистой байх”, “Тасалбар болголт”, “Иж бүрэн байх”, “Оршин байх” батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:
Сумын Засаг даргын санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд харьяалагдах байгууллагуудын тайлан гаргалтад цаглабрыг мөрдүүлэх

6. Худалдан авалттай холбоотой асуудал

6.1. Илрүүлэлт:

Сумын ИТХ нь Засгийн газрын “Төсвийн хэмнэлтийн талаар авах зарим арга хэмжээний тухай” 43 дугаар тогтоолыг хэрэгжүүлэхгүйгээр ГХЗУСАЗСЗ-ийн 2021 оны 12 дугаар сарын 27-ны 03 тогтоолоор 1,900.0 мянган төгрөгөөр хяналтын камер худалдан авч суурилуулсан бөгөөд хөрөнгийн дансанд бүртгээгүй байна. Э баримтаар баталгаажуулаагүй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-д “төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах”, Засгийн газрын “Төсвийн хэмнэлтийн талаар авах зарим арга хэмжээний тухай” 43 дугаар тогтоолын 1.4-д “энэ тогтоол батлагдахаас өмнө Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн дагуу зарлагдсанаас бусад автомашин, албан конторын тавилга, албаны болон ажлын дүрэмт хувцас, амралт, алжаал тайлах, фитнесийн тоног төхөөрөмж, хэрэглэлийн худалдан авалтыг зохион байгуулахгүй байх” гэсэнтэй нийцэхгүйгээс гадна санхүүгийн тайлангийн аудитын "нийцсэн бөгөөд зохистой байх", " эрх ба үүрэг" гэсэн батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:
Төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй зарцуулж байх.

7. Нягтлан бодох бүртгэлийн тайлагналтай холбоотой асуудал

7.1. Илрүүлэлт:

Сумын ИТХ нь цахим баримтаар баримтжуулсан худалдан авалтын журнал ирээгүй, 2021 оны 12 дугаар сарын 16-нд Б.Энхтөрийн дансанд 1,202.2 мянган төгрөгийг шилжүүлж э баримтгүй шатахуун аваад жилийн нийт шатахууны 61.5 хувийг ажлын 11 хоногт зарцуулж дууссан боловч жолоочийн тооцоо бодсон баримтгүй байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.6-д “Анхан шатны баримтын үнэн зөвийг түүнийг үйлдсэн, зөвшөөрсөн, шалгаж хүлээн авсан ажилтан хариуцна”, Сангийн сайдын 2017 оны 347 дугаар тушаалаар батлагдсан “НХМаягт ТМ-5 ebarimt-нд үндэслэн санхүүгийн гүйлгээг хийж албан ёсны анхан шатны баримтаар бүрдүүлэх” гэсэнтэй нийцэхгүй бөгөөд санхүүгийн тайлангийн аудитын “толилуулга”, “иж бүрэн байх”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Санхүүгийн гүйлгээг албан ёсны анхан шатны баримтаар бүрдүүлэх, шатахууны тооцоог бүрэн бодож байх

8. Нягтлан бодох бүртгэлийн тайлагналтай холбоотой асуудал

8.1. Илрүүлэлт:

Сумын соёлын төвийн даргын 2021.12.15-ны өрийн А/13 тушаалаар караоке төхөөрөмжид 595.0 мянган төгрөгөөр үйлчилгээ хийлгэсэн бөгөөд хэвийн ажиллагаатай болсон эсэх талаар дэмжих баримтгүй байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.6-д “Анхан шатны баримтын үнэн зөвийг түүнийг үйлдсэн, зөвшөөрсөн, шалгаж хүлээн авсан ажилтан хариуцна” гэсэн заалттай нийцэхгүйгээс гадна санхүүгийн тайлангийн аудитын “иж бүрэн байх”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх”, “эрх ба үүрэг” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Ажил үйлчилгээ бүрд тайлан бичиж хэвших

9. Тайлан, мэдээ гаргалттай холбоотой асуудал

9.1. Илрүүлэлт:

Сум хөгжүүлэх санхүүгийн тайлангийн авлагын үлдэгдлийг аймгийн ХХААГ-аас ирүүлсэн сангийн авлагын дүнтэй тулгахад 832.7 мянган төгрөгийн зөрүүтэй тайлагнасан байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д “үнэн зөв байх”, 20 дугаар зүйлийн 20.2.3-д “холбогдох олон улсын стандарт, эрх бүхий төрийн байгууллагаас баталсан нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт, журам, заавар, энэ хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, санхүүгийн тайлан гаргах”, Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.2-д “төсвийн иж бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангасан байх” гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “толилуулга”, “иж бүрэн байх”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Сум хөгжүүлэх сангийн авлагын дүнг ХХААГ-ийн тайлангаас зөрүүтэй мэдээлж буй зөрчлийг арилгаж, зээл, зээлийн хүүгийн авлагын үлдэгдлийг зөрүүгүй үнэн зөв тайлагнаж байх.

10. Нийцлийн аудиттай холбоотой асуудал

10.1. Илрүүлэлт:

Сумын ЭЭС-ийн Шилэн дансны цахим хуудсанд тайлант хугацаанд оруулбал зохих 146 мэдээллээс хугацаандаа оруулсан 113 мэдээлэл, хугацаа хоцроосон 29 мэдээлэл, байршуулаагүй 4 мэдээлэл байна.

Энэ нь Шилэн дансны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.1-д “мэдээлэл үнэн зөв, бодитой, иж бүрэн байх” 4.1.2-т “мэдээлэл ойлгомжтой, ач холбогдолтой байх

зарчмуудыг хангуулах", Засгийн газрын 2016 оны 29-р тогтоолоор батлагдсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавигдах мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох тухай журам”-ыг бүрэн хэрэгжүүлж ажиллаагүй бөгөөд санхүүгийн тайлангийн аудитын “толилуулга”, “эрх ба үүрэг”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст байршуулаагүй мэдээллийг нөхөн байршуулж зөрчлийг арилгах, цаашид зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, дотоод хяналтыг сайжруулах

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2022 оны 06 дугаар сарын 15 -ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Д/д	Аудитад хамрагдсан байгууллагын нэр	Нийт алдаа зөрчил		Үүнээс							
				Залруулга		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
		Тоо	дүн	Тоо	дүн	Тоо	дүн	Тоо	дүн	Тоо	дүн
1	Баян-Өнжүүл Засаг дарга	9	181,200.3	2	49,801.4	1	248.9	1	131,500.0	5	0

№	Төсвийн захирагчийн ангилал	Нийт алдаа, зөрчлийн		Үүнээс:							
				Залруулга		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
		Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
1	Засаг дарга	9	181,200.3	2	49,801.4	1	248.9	1	131,150.0	5	-
2	ЗДТГ	9	102,287.4	1	46,210.8	3	1,712.9	1	29,189.9	4	25,173.8
3	ИТХ	3	3,085.3	1	1,185.3					2	1,900.0
4	Стөв	2	8,662.1	1	8,067.1					1	595.0
5	СХСан	2	188,182.4					1	187,349.7	1	832.7
6	БНСБСан	0	-								
7	ОНХСан	0	-								
	ТАБ дүн	25	483,417.5	5	105,264.6	4	1,961.8	3	347,689.6	13	28,501.4
8	ЕБС	8	72,141.0	1	221.8			1	6,769.2	6	65,150.0
9	СӨБ	7	9,864.7			2	167.9			5	9,696.8
10	ЭМТ	0	татгалзсан								
11	ЭЭС	1	-							1	
	ХАК дүн	16	82,005.7	1	221.8	2	167.9	1	6,769.2	12	74,846.8
	Нийт дүн	41	565,423.2	6	105,486.4	6	2,129.7	4	354,458.8	25	103,348.2